

Vedlegg 8. Bruk av legemidler hos morsmelkgivere

De fleste legemidler moren tar kan i forskjellig grad passere over i melken hennes. Dette er sjelden til hinder for ammingen og har i de fleste tilfeller ingen betydning for hennes eget barn. I melkebanksammenheng stilles tilnærmet like strenge krav som ved donasjon av blod eller vev. Kvinner som donerer morsmelk pålegges derfor å opplyse morsmelkbanken om all legemiddelbruk inkludert bruk av naturmedisiner.

Både kronisk og sporadisk bruk av legemidler inkludert naturmidler er blant de spesielle forhold som kan gjøre kvinnen uønsket/uskikket som donor. Legemiddelbruk kan også være grunn til at kvinnen midlertidig utelukkes fra å levere melk til banken. Bruk av legemidler må vurderes individuelt, dokumenteres og avklares i samråd med melkebankens ansvarlige lege.

Kvinnen som leverer melk til melkebanken kan bruke legemidler listet opp i tabell 1. Ved annen legemiddelbruk må dette drøftes med faglig ansvarlig lege, og evt. kan kvinnen midlertidig måtte frastå fra å levere melk, se tabell 2.

Tabell 1

Legemidler som kan brukes av morsmelk givere	Eksempler på preparat navn
Reseptpliktige legemidler ved kroniske sykdommer Levotyrosin tilskudd til kvinner med hypotyrose Inhalasjonsmedisin og neseppray til kvinner med astma - salbutamol - inhalasjonssteroider Insulin ved diabetes Lokaltvirkende antihistaminer ved allergi (øyendråper og neseppray)	Levaxin Ventolin, Airomir Pulmicort, Flutide, Symbicort Livostin, Nasacort, Rhinocort, Nasonex, Lomudal, Spersallerg
Prevensjonsmidler Konsentrasjonene av hormonbaserte kombinasjonspreparater i morsmelk er så lave at de er forenelige med morsmelkdonasjon. For ammende generelt anbefaler vi minipillen på grunn av mulig påvirkning på melkeproduksjonen, men for morsmelkdonorer er ikke dette et problem, så de kan bruke kombinasjonspreparater hvis de ønsker det. Dette gjelder også andre typer langtidsvirkende hormonprevensjon.	Cerazette, Vinelle P-stav Hormonspiral P-sprøyte
Reseptfri analgetika, sporadisk bruk - paracetamol - ibuprofen	Paracet, Pamol, Ibux, Ibumetin
Topikale legemidler - reseptfri hydrokortison krem/ salve - antibakteriell salve/krem - antiseptika - fungisider til utvotres bruk (spray, krem, osv.) - klørstillende kremer/ linementer	Hydrocortison salve/krem Fucidin salve/krem Klorheksidin, Basimycin Canesten, Pevaryl Xylokain, Eurax
Legemidler med lokal virkning på mage-tarm - osmotisk virkende laksantia - tarmantiseptika - antacida - alginat - midler mot flatulens	Laktulose, Duphalac, Levolac Mycostatin mikstur Link, Balancid, Novaluzid Gaviscon Siloxan, Minifom, Ceolat

Vitaminer og mineraler i anbefalte doser (2) <ul style="list-style-type: none"> - Jerntilskudd - Omega-3 fettsyrer - Vitaminer og mineraler 	Se anbefalte doser L23.10.1 Tabell 1 Vitaminer/vitaminkilder og anbefalt tilførsel Legemiddelhandboka (legemiddelhandboka.no)
---	--

Når kan kvinnen gjenoppta levering av melk til melkebanken?

Det er ikke mulig å sette en felles tidsgrense for når mor kan gjenoppta levering av morsmelk etter et legemiddelinntak fordi legemidler brytes ned i kroppen (og dermed melken) med så forskjellig hastighet. Generelt gjelder at kvinnen kan gjenoppta levering av melk etter 5 ganger legemiddels halveringstid etter siste medikament inntak. Morsmelken skal da være legemiddelfri. Det er viktig å huske at noen legemidler har aktive metabolitter som det må tas hensyn til når man regner ut når melken er legemiddelfri. Tabell 2 viser eksempler på slike legemidler.

Eksempel 1. Migrenemidlet Imigran tabletter, $t_{1/2}$: 2 timer x 5 = 10 timer, dvs. morsmelken er legemiddelfri 1/2 døgn etter siste tablett.

Eksempel 2. Smertestillende Paralgin Forte tabletter, $t_{1/2}$: 2 timer x 5 = 10 timer, dvs. morsmelken er legemiddelfri 1/2 døgn etter siste tablett.

Tabell 2

Legemidler som utløser karantene tid for melkedonasjon	Eksempler på preparat navn
Antibiotika og fungisider , for eksempel: Dikloksacillin Metronidazol	24 timer etter avsluttet kur
Vaksiner (levende) MMR (meslinger, kuma, rødehunder), vannkoppevaksine eller gulfebervaksine	4 uker etter vaksinasjon. Se 4.6.2.
Psykofarmaka, sporadisk bruk Innsøvningssmedisin (z-hypnotika) Benzodiazepiner	Regnes ut på bakgrunn av halveringstiden av legemidlet.
Smertestillende, sporadisk bruk NSAIDs andre enn ibuprofen Kodein-holdige preparater	Regnes ut på bakgrunn av halveringstiden av legemidlet.

Kvinner som bruker legemidler daglig mot kroniske sykdommer er i de fleste tilfeller utelukket som morsmelk donorer. Tabell 3 viser eksempel på slike legemidler.

Tabell 3

Eksempler på legemidler som utelukker kvinnen fra å levere melk
Antidepressiva
Antipsykotika
Daglig bruk av benzodiazepinger og z-hypnotika
Daglig bruk av smertestillende
Antiepileptika
Imundepende legemidler
Legemidler mot høyt blodtrykk
Legemidler mot hypertyrose
Perorale antidiabetika
Naturmedisin (inkludert ammete) Morsmelkdonorer må avstå fra å bruke ammeteer med fennikel. Dokumentasjonsgrunnlaget for nytteverdi er mangelfull, så ammende bør derfor heller ikke oppfordres til bruk av annen ammete.

Kilder til informasjon om legemidler i morsmelk

Preparatomtaler i Felleskatalogen baserer seg på produsentenes preparatomtaler og juridiske forbehold. Det anbefales derfor å bruke produsentnøytrale informasjonskilder for å vurdere om legemiddelbruken er forenelig med morsmelkdonasjon. Tabell 4 angir eksempler på anbefalte kilder til informasjon og legemidler og amming. Selv om de ikke direkte omhandler morsmelkdonasjon, vil de gi informasjon til legen som skal gjøre vurderingen av om legemiddelbruken er forenelighet med morsmelkdonasjon

Tabell 4. Produsentnøytrale kilder om legemidler og amming (4-6).

<u>Nettsted</u>	<u>Beskrivelse</u>
www.legemiddelhandboken.no	Nettsiden til Norsk Legemiddelhåndbok med kapitlet Amming og legemidler (G8). Kapitlet gir en generell beskrivelse av legemiddelbehandling hos ammende og viser tabeller for legemidler og legemiddelgrupper sortert alfabetisk ut fra virkestoff/gruppenavn.
www.RELIS.no	Nettsiden til Regionale legemiddelinformasjonsentre (RELIS). Inneholder en søkbar database med tidligere besvarte spørsmål om legemidler, inkludert opplysninger om overgang til morsmelk og anbefaling om amming.
tryggmammamedisin.no	Informasjon om legemiddelbruk under graviditeten for pasienter. Spørsmålene besvares av farmasøyter og kliniske farmakologer ved RELIS.
www.oslo-universitetssykehus.no/omoss/_avdelinger/_nasjonal-kompetansetjeneste-for-ammig	Nasjonal kompetansetjeneste for amming gir råd til helsepersonell om amming også i forbindelse med sykdom og legemiddelbruk.
www.toxnet.nlm.nih.gov/cgi-bin/sis/htmlgen?LACT	Nettsiden til LactMed. Inneholder en søkbar database over legemidler og amming fra National Institute of Health i USA.

Referanser

1. Baumer HJ. Guidelines for the establishment and operation of human milk banks in the UK. Arch Dis Child Educ Pract Ed 2004;89:ep27–ep28.
2. Anbefalinger om kosthold, IS–2170 ernæring og fysisk aktivitet, Helsedirektoratet, 2014. <https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/806/Anbefalinger-om-kosthold-ertering-og-fysisk-aktivitet-IS-2170.pdf> (søkedato 21.10.2018).
3. Nordeng H, Havnen G, Spigset O. Legemiddelbruk ved amming. Tidsskr Nor Legeforen. 2012; 132: 1089-1093. <http://tidsskriftet.no/2012/05/oversiktsartikkel/legemiddelbruk-ved-ammig>
4. Nordeng H, Sortvik Nilsen L. Kapitlet G8. Amming og legemidler I: Norsk Legemiddelhåndbok for helsepersonell. Fjelstad T (red). www.legemiddelhandboka.no/ (29.03.2018)
5. National Library of Medicine (USA). Drugs and Lactation database (LactMed). <http://toxnet.nlm.nih.gov/lactmed>
6. Hale TW, Rowe HE, editors. Medications and Mothers milk: A manual of lactational pharmacology 2017; 17th ed.